

VENSTRE

En grønn og levende by
Venstre tar Bergen fremover

Lokalvalgsprogram for Bergen Venstre 2023-2027

Innhold

Kapittel 1: Venstres Visjoner for Bergen	4
1.1 En ansvarlig by med ærlige politikere	4
1.2 En handlekraftig by som viser vei i natur- og klimakrisen	4
1.3 En raus by som hjelper dem som trenger det	5
1.4 En kreativ by som skaper verdier og arbeidsplasser	5
1.5 En leken by som tar barn og unge på alvor	6
1.6 En grønn og levende by med gode nærmiljøer	6
1.7 En verdensby - med mangfold som konkurransefortrinn	7
Bergen Venstres politikk	8
Kapittel 2: Klima- og naturkrisen	8
Kapittel 3: Byutvikling	9
3.1 Overordnet styring av byutviklingen	9
3.2 En levende by med gode nabolag	9
3.3 Arealpositivitet	10
3.4 Levekår og områdesatsing	10
3.5 Universell tilgjengelighet	10
3.6 En ny og grønn bydel på Dokken	10
3.7 Et levende sentrum	11
Kapittel 4: Grøntområder og natur	12
4.1 Grønn fortetting gir muligheter	12
4.2 Vern byfjellene og ta vare på bynær natur	12
4.3 Kystliv og bading	13
4.4 Biologisk mangfold	13
4.5 Urban matproduksjon	13
4.6 Dyrevelferd	13
Kapittel 5: Grønn innovasjon og verdiskaping	15
5.1 Avfall og sirkulærøkonomi	15
5.2 Tilgang på kompetanse	16
5.3 Flere bærekraftige bedrifter	16
5.4 Næringslivet trenger bedre betingelser	16
Kapittel 6: Mobilitet	18
6.1 Sykkel og gange	18
6.2 Bybanen	18
6.3 Billigere og bedre kollektivtransport	18

6.4 Samferdsel	19
Kapittel 7: Utdanning	21
7.1 En god oppvekst i et godt nærområde	21
7.2 Et variert barnehagetilbud	21
7.3 En skole som fremmer lek, læring og trivsel	22
7.4 Aktiv språkpolitikk	22
7.5 En aktiv skolefritidsordning	22
7.6 Skolebibliotek	23
7.7 En by det er godt å være student i	23
Kapittel 8: Helse- og sosialtjenester	24
8.1 Forebygging og velferdsteknologi	24
8.2 Tiltak for å få flere fastleger	24
8.3 Lokal rusreform	25
8.4 Eldreomsorg	25
8.5 Tjenester for personer med utviklingshemming	26
8.6 Bostedsløse, papirløse og tiggere	26
8.7 Barnevern	26
8.8 Bolig for alle	27
8.9 LHBTIQ+ og seksuell helse	27
Kapittel 9: Kultur	28
9.1 Bergen: Europas kulturhovedstad	28
9.2 Nye kulturarenaer	28
9.3 En levende amatørkultur for voksne og barn	28
9.4 Film og TV	29
9.5 Et enda bedre bibliotektilbud	29
9.6 Museer og verneverdige bygg	29
Kapittel 10: En veldrevet kommune	31
10.1 Styringsform	31
10.3 Trygg økonomistyring	31
10.4 Brukerorientering	32
10.5 Mangfold i kommunen	32
10.6 Samarbeid med frivilligheten	32
10.7 Effektivisering og digitalisering	33
10.8 Eierskap	33
10.9 Anskaffelser	34
10.10 Eiendomsskatt	34

En grønn og levende by

Kapittel 1: Venstres Visjoner for Bergen

Venstre vil gjøre Bergen til en grønnere, moderne og inkluderende by for alle. Den kommende bystyreperioden vil preges av store endringer i det politiske, demografiske og økonomiske landskapet. Vi må ikke bare tilpasse oss, vi må skape løsninger som verden trenger.

1.1 En ansvarlig by med ærlige politikere

Bergenserne fortjener lyttende og handlekraftige politikere med perspektiver som strekker seg lengre enn til neste valgkamp.

Byen vår trenger ikke populistiske politikere som ser helt bort fra fagfolk, forskning og fakta. Vi skal løse store og viktige utfordringer. Å forvalte byens økonomi klokt og langsiktig krever tøffe prioriteringer. Venstre tror på en ansvarlig økonomistyring. Demografiske trender viser at det vil bli en trangere økonomi i årene fremover, og dette vil kreve at byens politikere gjør vanskelige valg.

Vi kan hente gevinster på enda bedre samspill mellom næringsliv, frivillighet og offentlig sektor. Venstre vil jobbe for gode og grundige prosesser der vi lytter til fagfolk og innbyggere. Gjennom to perioder i byråd har vi vist at vi tar ansvar og evner å komme fram til helhetlige og gode kompromisser. Vi ønsker et samfunn som bygges nedenfra og opp, der frihet og tillit står høyt og der vi tar vare på de som sliter. Venstres visjon er en by der vi ikke bruker penger vi ikke har, ikke lover noe vi ikke kan holde, og ikke later som om det finnes enkle løsninger på kompliserte problemer.

Venstre vil ha en god blanding av offentlige og private tilbud, ikke fordi vi mener det ene eller det andre alltid er bedre eller mer effektivt, men fordi mangfold og valgfrihet er en verdi i seg selv. Vi vil alltid forsøke å forbedre Bergens administrasjon og tjenestetilbud gjennom målrettet bruk av digitalisering og smart teknologi.

1.2 En handlekraftig by som viser vei i natur- og klimakrisen

Den globale natur- og klimakrisen krever at vi kutter utslipp, snur nedbyggingen av naturen og skaper grønne løsninger verden trenger.

Bergen må gå foran og ta vare på naturen for nåværende og kommende generasjoner. Venstres mål er at Bergen i 2030 skal være et arealpositivt lavutslippssamfunn. Dette betyr at klimagassutslippene er redusert med 85 prosent sammenlignet med 2009-nivå og at det hvert år tilbakeføres mer natur enn det bygges ned. Venstre vil at klimahensyn og naturmangfold skal vektlegges høyt i alle beslutninger.

Den største utslippskilden i byen vår er veitrafikk. Venstre vil få opp andelen kollektivreisende

ved å gjøre tilbudet bedre og holde billettprisene lave. Bybanen er ryggraden i kollektivtilbudet i Bergen, og det viktigste enkelttiltaket for å redusere utslipp fra trafikken og sikre god byluft i byen vår. Vi må også gjøre byggebransjen grønnere. Både private og offentlige bygg må bli mer energieffektive, og vi må legge til rette for lokal energiproduksjon og gjenbruk av bygningsmaterialer.

Det ligger store muligheter i global bærekraftig omstilling. Vi har et kompetent og eksportrettet næringsliv som kan bidra til å skape løsninger verden trenger. Kommunen må bidra gjennom grønne innkjøp og gode rammevilkår for selskaper som vil utvikle nye teknologier og løsninger - særlig knyttet til sirkulærøkonomi, grønn energi, bioøkonomi, utslippskutt og karbonfangst.

1.3 En raus by som hjelper dem som trenger det

I Bergen skal alle føle seg velkommen og få den hjelpen de trenger. Venstre vil legge til rette for bedre samspill mellom offentlig sektor, organisasjoner, enkeltpersoner og bedrifter.

Alle mennesker er unike og like mye verdt. Det offentlige skal sørge for at alle får riktig helsehjelp. Vi vil ha en kommune preget av effektive helse- og omsorgstjenester der brukernes behov står i sentrum. Målrettet hjelp som når dem som trenger det er ofte bedre enn universelle goder der mye penger går til gratis-tjenester til dem med god økonomi. Samtidig er det viktig for Venstre å ivareta og utvikle universelle ordninger der dette gir effektiv ressursbruk, og der formålene med ordningen også er å endre atferd uavhengig av økonomi.

Med Venstre ved roret har Bergen blitt en by som går foran i kampen mot en historisk feilslått ruspolitikk. Det bør ikke være straffbart å bruke rusmidler, og rusavhengige skal få den hjelpen de faktisk trenger, ikke den hjelpen noen mener de burde bedt om.

Bergen skal være en by der det å ha psykiske lidelser ikke er tabubelagt, og man lett kan få hjelp. Flere melder om at de er ensomme og sliter psykisk. Dette krever satsning både på helsetilbud og på tiltak som fremmer generell trivsel.

Byen vår skal være en trygg havn for mennesker på flukt. Det offentlige, frivillige og private skal samspille og sørge for at mennesker som kommer til byen vår som flyktninger føler seg velkommen og får hjelp til å starte livene sine på nytt.

Bergen skal være en by der ingen barn vokser opp i fattigdom. Det viktigste grepet mot barnefattigdom er å sikre at foreldre og forsørgere har jobb. Bergen skal være en by der det er lett å finne arbeid, og det offentlige stiller opp med individuelt tilpasset hjelp til å komme seg inn i arbeidsmarkedet.

1.4 En kreativ by som skaper verdier og arbeidsplasser

I Bergen skal gode ideer få vekstkraft. Politikerne skal ikke styre og ensrette, men sørge for mangfold og gode rammebetingelser for næringsliv, kulturliv og academia.

I Venstre tror vi på skaperkraften i enkeltmennesker og bedrifter. Vi vil ha en by der det er lett å starte egen bedrift og enklere å drive både små og store virksomheter. Kommunens jobb er ikke å velge vinnere, men å sørge for god infrastruktur, støtte opp om kreative ideer og sikre tilgang til kompetent arbeidskraft.

Venstre vil ha en mangfoldig kulturby der vi legger til rette for hele bredden i kulturlivet, fra barne-, ungdoms- og amatørkultur til kunst i verdensklasse. Vi vil stimulere til en lønnsom kulturnæring og sikre at alle kulturinstitusjoner skal være frie for politisk styring og kontroll.

Bergen skal være en attraktiv by for studenter og forskere fra hele landet og fra resten av verden. Kommunen skal ha et godt samarbeid med byens studiesteder og bidra til samarbeid mellom kunnskapsmiljøene og næringslivet.

Bergen har alltid rettet blikket utover. Vi skal være Norges mest internasjonale by. Venstre vil styrke samarbeidet med byer og regioner i Europa for å utveksle gode ideer og sikre at bedrifter og virksomheter enkelt kan trekke til seg arbeidskraft utenfra.

1.5 En leken by som tar barn og unge på alvor

Politikk for barn og unge i dag er i for stor grad basert på voksnes behov. Venstre vil skape en by som utformes på barn og unges premisser.

En god oppvekst legger grunnlaget for et godt liv. Vi vil sikre alle en trygg oppvekst, og bidra til at hver unge bergenser får utfolde seg og bli lyttet til. Vi ønsker et bredere fritidstilbud, et variert barnehagetilbud, en innholdsrik skolefritidsordning og et mangfold av gode skoler.

Å være ungdom i dagens samfunn byr på mange utfordringer. Lærere og andre fagfolk som er tett på barn og ungdom må lyttes til, og den enkelte skole må få ressurser knyttet til psykisk helse og ha større frihet til å tilrettelegge for lokale forhold. Det er for få tilbud til ungdom som baserer seg på ungdommens egne ønsker og premisser. Venstre vil satse mer på tilbud til ungdom som unge selv ønsker seg. Alle mennesker er ulike, vi vil legge til rette for reell valgfrihet som gjenspeiler både talenter og interesser.

1.6 En grønn og levende by med gode nærmiljøer

Vi vil ha en by bygget for mennesker, ikke biler. Vi vil ha et mangfold av boliger, nabolag og bydeler som gjør at alle kan bo et sted de trives.

Vi må legge til rette for at flere kan gå, sykle, reise kollektivt eller kjøre uten utslipp i hverdagen. Derfor må vi lage flere bilfrie områder, bygge mer sykkelvei, utvide buss- og banetilbudet og fortsatt legge godt til rette for utslippsfrie biler.

Noen av Bergens mest attraktive boligområder består av eldre, tettbebygde nabolag. Venstre vil ta vare på denne kvaliteten ved byen og bygge attraktive boligområder med småbebyggelse og rekkehus. Venstre vil fylle byen med liv og opplevelser.

Serveringsbedriftene skal få bedre vilkår, for eksempel gjennom å gjøre det enklere å få større uteservering og lengre skjenketider. Det skal være lett å fylle tomme lokaler i sentrum med nye, spennende tilbud. Vi vil tilrettelegge for knutepunkt for handel, serveringssteder og aktivitetstilbud både i Bergen sentrum og i de ulike bydelene.

Naturen tåler ikke flere store, bilbaserte eneboligstrøk. Rødlistede arter må sikres gode levekår, og de mest sårbare naturområdene må skjermes mot menneskelige inngrep og utbygging. Dette gjelder også innsjøer, elver og bekker. Venstre vil legge særlig vekt på naturmangfold, og vil bruke kommune- og reguleringsplaner som juridisk bindende verktøy for å sikre naturmangfoldet.

1.7 En verdensby - med mangfold som konkurransefortrinn

Bergensere er et mangfold av mennesker, og vi møter hverandre på tvers av bakgrunn og sosial status. Dette er en egenskap ved byen som Venstre vil forsterke.

Ved å synliggjøre og dyrke mangfoldet blir vi alle klokere og byen mer interessant. Venstre tror større bredde er en berikelse for byen vår.

Alle som bor i Bergen skal føle seg trygge, stolte og frie til å leve ut den de er. Rasisme, fremmedfrykt, homofobi, sexisme og andre former for diskriminering bekjempes gjennom kunnskap og åpen debatt. En inkluderende by er en mer produktiv by - nye mennesker bør raskt føle seg velkommen, få ansvar og gis mulighet til å bli aktive samfunnsborgere. Vi vil skape møteplasser og lokalsamfunn der folk knytter kontakt på tvers av kulturbakgrunn, alder, politisk grunnsyn, seksuell orientering, funksjonsevne og inntekt.

Vi vil ha samarbeide tettere med frivillige organisasjoner som er tett på målgrupper som lett faller utenfor. Venstres visjon er en by med et stort mangfold også av språk og kultur. Vi vil derfor gjøre mer for god morsmålsundervisning og mer bruk av nynorsk.

Bergen Venstres politikk

Kapittel 2: Klima- og naturkrisen

Klimakampen er en frihetskamp. Det handler om å gi barna mulighet til å leve et gode og trygge liv nå og i framtiden. Vi må ta vare på naturen og alle de gode kloden som økosystem tilbyr oss, slik som mat, rent vann og ren luft. Venstre vil at det skal være enkelt, både for lokalsamfunn og enkeltmennesker, å bidra i klimakampen og leve et godt liv med et lite miljøavtrykk.

Kampen for å kutte klimagassutslipp er like viktig lokalt som nasjonalt. Det er summen av små og store grønne handlinger og tiltak som vil gjøre Norge klimanøytralt. For Venstre er det viktig at alle lokalsamfunn bidrar i klimadugnaden ved å kutte utslipp der de kan. Vi stiller derfor til valg for å kutte lokale klimagassutslipp. Vi vil gjøre det enklere å ta grønne valg, slik at Bergen aktivt bidrar til at vi når målene i Parisavtalen.

Samarbeid mellom næringsliv, kommune og sivilsamfunn er nødvendig for å finne løsninger som får ned de lokale utslippene. Det viktigste kommunen kan gjøre, er å legge til rette for grønn næringsutvikling og ta i bruk det handlingsrommet kommunene har til å lede an i klimaarbeidet.

Med Venstre i byråd har vi fått vedtatt at et mål om at Bergen skal være et lavutslippsamfunn i 2030 og et 1,5 graderssamfunn i 2050. Vi er på god vei til å redusere utslippene og ønsker ytterligere opptrapping av tiltak for å være trygg på at Bergen når målene og er med på å løse klima- og naturkrisen.

Venstre mener at klima- og naturkrisen er for viktig og altomfattende til å kunne isoleres til ett enkelt politikkområde. Derfor mener Venstre at hensynet til klima og natur må gjennomsyre all politikk.

Kapittel 3: Byutvikling

3.1 Overordnet styring av byutviklingen

Venstre ønsker en mer urban og bærekraftig byplanlegging. Private utbyggere er en viktig drivkraft. For å få til den gode byutvikling må det stilles krav til kvalitet, fortetting og bærekraftige løsninger i overordnede kommuneplaner.

Nye boligprosjektet bør følge de overordnede prinsipper om gåbyen og legges ved eksisterende og planlagte kollektivknutepunkter. Venstre vil føre en byutviklingspolitikk som legger til rette for et redusert transportbehov. Bybanen er det viktigste enkeltgrepet som bidrar til denne utviklingen, og Venstre vil være garantisten for kontinuerlig utbygging til alle bydeler.

Venstre ønsker at Bergen skal bli en by hvor barnefamilier trives. Vi vil derfor sikre at det bygges gode familieeileigheter i sentrum, og flere rekkehus i bydelene. Det kan ikke være slik at en må flytte til nabokommunene for å oppfylle drømmen om tilgang på en liten hageflekk.

Venstre vil:

- Sørge for forutsigbarhet for utbyggere
- Ha god lokal medvirkning i byggesaker
- Utrede muligheten for å digitalisere byggesøknadsbehandlingen
- Bygge flere familieboliger og rekkehus
- Hindre hyblifisering i sentrum
- Styrke byarkitekten og byantikvaren som gode støttespillere for en god byutvikling
- Legge til rette for økt utbygging av loft i sentrum.

3.2 En levende by med gode nabolag

For å skape attraktive og levende nærmiljø er det viktig å legge til rette for et variert og balansert nærings- og kulturtilbud i alle nabolag. Når det legges til rette for næringsaktivitet på gateplan og boliger i etasjene over, skaper vi liv i gatene. Et tilbud av nærbutikker, kafeer, idrettsanlegg og kulturtilbud gir gode boområder. Bilfrie soner gir store muligheter for å skape gode byrom for aktivitet.

Venstre vil:

- Ha bydeler og nabolag med variert nærings- og kulturtilbud
- Tilrettelegge for parsellhager, food-trucks, pop-up-kafeer
- Det skal være lekeplasser over hele byen og kort vei til grønne friområder for lek
- Ha flere skateparker og aktivitetsområder for uorganisert idrett
- Sørge for gode og frie møteplasser med for ungdom i alle bydeler
- Opprette bilfrie soner i urbane strøk
- Fjerne gateparkeringsplasser, og gi bedre plass til å skape gode boområder
- Åpne opp for at en kan nyte medbrakt alkohol i parkområder

3.3 Arealpositivitet

Venstre ønsker å styre etter et overordnet og langsiktig mål om arealpositivitet, på samme måte som vi også ønsker å oppnå et klimanøytralt samfunn. Endring i arealbruk er i dag den største trusselen mot naturmangfoldet. Venstre ønsker en bedre utnytting av allerede bebygde områder, samt arbeide for at mer nedbygd areal skal tilbakeføres til natur. Rivningstomter, større parkeringsplasser, nedlagte næringsarealer og godsområder kan brukes mer effektivt, for å forhindre tap av natur og matjord andre steder. Noen steder kan også høyhus være aktuelle, om de samtidig klarer å ta hensyn til nærmiljøet. Særlig aktuelt for høyhus er området mellom Store Lungegårdsvann og hovedbiblioteket.

3.4 Levekår og områdesatsing

Det er i dag fortsatt store levekårsforskjeller mellom og innad i bydelene i Bergen. Det er et mål at alle barn og unge skal ha de samme mulighetene uansett hvor i byen vår man vokser opp. Venstre vil legge oppdatert levekårsundersøkelse til grunn i vurderingen av nye steder for områdesatsing

3.5 Universell tilgjengelighet

Samfunnsskapte barrierer gjør det i dag vanskelig for mange med nedsatt funksjonsevne å delta i samfunnet på lik linje med andre. Diskriminering og likestilling handler ikke bare om holdninger, men også om å fjerne fysiske hindre for deltakelse. Venstre ønsker en universelt utformet by som sikrer tilgjengelighet for alle. Dette er nødvendig for noen, og gjør det enklere for alle.

3.6 En ny og grønn bydel på Dokken

Når containerhavnen flyttes fra Dokken skal det utvikles en ny bydel i byen vår. Denne bydelen må være tuftet på bærekraft og grønne løsninger og ha plass til et mangfold av bergensere. Skal dette være mulig å få til er det viktig at det blir nok innslag av kommersiell boligbygging for å kunne finansiere den offentlige infrastrukturen og bærekraftige og attraktive løsninger. Venstre er positive til flytende konstruksjoner, slik som studentboliger, på Dokken. Da kan vi unngå unødvendig utfylling i sjøen og samtidig sørge for at det er plass til det som trenger fast grunn til å bygges. Vi er også positive til Akvariets ønsker om å overta Havnelageret og etablere et nytt verdenshavsenter og akvarium på Dokken

Venstre vil:

- Jobbe for Dokken som en grønn og inkluderende bydel
- Legge til rette for studentboliger i bydel Dokken.
- Være positive til permanent bruk av sjøareal til flytende bebyggelse.
- Jobbe for etablering av nytt verdenshavsenter og akvarium på Dokken
- Jobbe for at Torborg Nedraasgate blir miljøgate
- Sikre rask fremdrift for nye havneløsninger slik at arbeidet med å utvikle Dokken til ny bydel kan starte raskest mulig.

- Innføre støyreducerende tiltak i forbindelse med arbeid/trafikk på havnen og for anleggsarbeid/byggearbeid
- Jobbe for ny bybanetrase over Nøstet/Dokken og at den går synlig i dagen og bidrar til både bedre kollektivdekning og redusert trafikk i bydelen

3.7 Et levende sentrum

Et levende sentrum i Bergen er viktig for byens innbyggere, næringsliv og byens attraktivitet for tilreisende. Det er også avgjørende for å få ned unødvendig bilkjøring. Derfor vil Venstre ha et kraftløft for Bergen sentrum i tett samarbeid med næringslivet og innbyggerne

Venstre vil at Kommunedelplan sentrum skal rulleres i kommende bystyreperiode og gjøre det lettere for bedrifter og innbyggere å få til spennende og kreative ideer i bysentrumet vårt. Blant annet må den såkalte 3 meters regelen, som gjør det vanskelig for utelivsnæringen å investere i og opprette gode områder for uteservering, oppheves.

Noe av det unike med sentrum er gågater, med aktivitet i gatene, slik som i Skostredet. Venstre vil ta initiativ til at flere gater kan bli gågater og tilrettelegges for uteserving og aktivitet. Sverresgate ved Bergen Kino er, sammen med Neumannsgate, et godt område å starte med.

Det er viktig at store offentlige arbeidsplasser forblir i sentrum. Venstre vil derfor jobbe for at nytt politihus forblir i sentrum

Venstre vil:

- Rullere kommunedelplan for sentrum og oppheve tremeters-regelen for uteservering
- Gjøre det enklere å få utvidet uteservering
- Opprette flere gågater i Bergen sentrum
- Jobbe for at nytt politihus forblir i sentrum
- Arbeide for færre turistbusser sentrum.
- Bygge byarena i sentrum

Kapittel 4: Grøntområder og natur

4.1 Grønn fortetting gir muligheter

Natur- og klimakrisen fører til behovet for store endringer i byutviklingspolitikken. Det må bli slutt på nedbygging av natur for å realisere store utbyggingsprosjekter og samferdselsprosjekter. Det må bli et tettere og mer forpliktende regionalt samarbeid for å bremse byspredningen. Allerede utbygde områder må brukes smartere og transportbehovet må i størst mulig grad løses med kollektivtransport og tiltak for fremkommelighet for de myke trafikantene.

Nedbygging av blant annet myr og skog leder til store klimautslipp. I tillegg til dette blir rødlistede arter skadelidende, og utbyggingsprosjektene i seg selv kan ha til dels svært omfattende klimaavtrykk. Venstre vil at Bergen skal ha en aktiv politikk for å restaurere natur og øke det biologiske mangfoldet i byen. Venstre ser ikke på utfordringene natur- og klimakrisen gir oss som begrensninger. Tvert imot gir dette oss muligheten til å skape en mer integrert, spennende og fremtidsrettet by.

4.2 Vern byfjellene og ta vare på bynær natur

I Bergen har nesten alle innbyggere en unik og umiddelbar tilgang til kysten og byfjellene.

Byfjellsgrensen sikrer bergenserne god tilgang til turområder og beskytter byfjellene fra utbygging. Venstre mener at byfjellsgrensen fortsatt skal være konsekvent og at dispensasjon til utbygging innenfor byfjellsgrensen kun skal gis unntaksvis når sterke samfunnsmessige behov tilsier det. Venstre vil verne byfjellene og mener at det er på tide å få på plass forvaltningsplaner for byfjellene i samtlige bydeler. Byfjellsbegrepet må innarbeides i forvaltningen av all utmark som faller innenfor byfjellsgrensen.

Venstre vil:

- Verne byfjellsnaturen og Kanadaskogen for utbygging

Bergen kommune må ta grep for skilting og merking av turstier i hele Bergen. Av hensyn til dyreliv, natur og turgåere har ikke motorisert rekreasjonskjøring en plass i byfjellene. Kommunen bør kommunisere tydeligere hvor det er mulig å campe på Fløyen og Vidden. Urbane turløyper, etter modell fra de urbane turløypene på Laksevåg, må utvikles i alle bydeler for å knytte turområder sammen med gangveinettet. Kommunen bør også bedre informasjon om turveier i kommunen for å gi gående best mulig informasjon om hvor det er best å ta seg frem til fots. Skiltingen for gående i Bergen sentrum må også bli mye bedre.

For å få mer hverdagsnatur i sentrum vil Venstre plante flere trær. Bytrær har mange positive virkninger: Trærne gjør byen til et triveligere sted å være for mennesker, gir skygge på varme sommerdager, bedrer levevilkårene for insekter, fugler og pattedyr, samt bidrar til bedre overvannshåndtering og luftkvalitet.

4.3 Kystliv og bading

Bergen er en kystkommune og mange bruker fjorden til bading og båtliv. Venstre ønsker at det skal være et gode for alle å ha tilgang til å bruke sjøen. Derfor ønsker vi å samarbeide med kystlag, kajakklubber og båtklubber om å få etablert båt plasser/lagringsplasser for båter som deles.

Venstre vil fremheve stille og miljøvennlig ferdsel på fjorden. Fritidsbåtflåten bør i større grad elektrifiseres og kommunen bør, i samarbeid med andre aktører, se på stimuleringsordninger for å få en høyere andel elektrifiserte fritidsbåter. Av hensyn til dyreliv og "myke" brukere av strandsonen er det viktig at fartsgrenser nært land overholdes og at all motorisert ferdsel i hovedsak skjer i god avstand fra strandsonen.

Bergen er en by omringet av flott natur, med en lang sjøfront. Dessverre er under 10% av den sentrale sjøfronten tilgjengelig for offentligheten. Av de offentlige badeplassene er det flere som ikke gir trygg adgang til vannet. Bergen har med andre ord et ubrukt potensial på å ta i bruk sjøfronten og sikre flotte og trygge badeplasser til befolkningen. Ikke bare vil dette være et godt tiltak for byutvikling og folkehelse, men også skape flere sosiale arenaer som tar i bruk den vakre naturen Bergen har å by på.

Venstre vil:

- Se på løsninger for å etablere flere båt plasser for delebåter
- Etablere flere ordninger for utlån av kajak og padlebrett (SUP)
- Kartlegge og bevare marin natur i Bergen, inkludert fiskelivet i Store Lungegårdsvann og Møllendalselven.
- Ha flere offentlige badeplasser og badestiger
- Tilrettelegge for badstuer på og ved sjøen

4.4 Biologisk mangfold

Biologisk mangfold er livsviktig. Venstre vil ha en tydeligere oversikt over rødlistede arter i kommunen og utrede mulighetene for reintroduksjon av arter som har gått tapt i Bergens fauna. Venstre vil også legge bedre til rette for insekter og bier i kommunen.

4.5 Urban matproduksjon

Urban matproduksjon gir både bærekraftig mat, livskvalitet og møteplasser på tvers av kulturer og generasjoner. I tillegg kan plantedyrking bidra til økt karbonopptak og biologisk mangfold. Venstre vil støtte mer produksjon i urbant landbruk, kolonihager og parselhager. Vi vil også legge til rette for økt lokal videreføring av bondens råvarer på en slik måte at mer av verdiskapningen tilfaller bøndene og produsentene.

4.6 Dyrevelferd

Venstre mener at dyr har egenverdi, og vi mener at Bergen skal være en foregangskommune for dyrevern og dyrevelferd. Når kommunen kjøper produkter fra dyr, har vi et ansvar for hvordan dyrene har hatt det. Venstre ønsker å jobbe målrettet for å styrke kravene til dyrevelferd i Bergen kommunes anskaffelser. Venstre ønsker også å prioritere krav til dyrevelferd der det er størst reell effekt på dyrevelferd i tråd med faglige råd og anbefalinger.

Venstre vil:

- Jobbe for at kommunen i samarbeid med Statens Vegvesen og fylkeskommunen ser på bedre sikringstiltak på veier i Bergen som er særlig utsatt for vilt påkjørsler
- Jobbe med forebyggende tiltak for å avverge trafikkfarlige situasjoner og lidelser for påkjørt vilt
- Gi støtte til dyrebeskyttelsen og andre lokale frivillige organisasjoner som tar imot hjemløse dyr
- Redusere bruken av veisalt av hensyn til dyr og natur
- Støtte fuglehjelpen
- Legge bedre til rette for sterilisering/kastrering og ID-merking av katter gjennom opplysningskampanjer og støtte
- Jobbe målrettet for å styrke kravene til dyrevelferd i Bergen kommunes anskaffelser

Kapittel 5: Grønn innovasjon og verdiskaping

Venstre tror på skaperkraften i enkeltmennesker og bedrifter. Bergen har et variert og sterkt næringsliv med lange og stolte tradisjoner, og det vokser nye virksomheter frem fra byens kompetansemiljø. Vi vil jobbe for at Bergen blir en by der det er enda mer attraktivt å etablere ny virksomhet.

Bergen er en naturlig hav- og havneby. Dette reflekterer også næringene rundt. Vi har også viktige kreative næringer, samt en viktig turistnæring som vi må håndtere på en bærekraftig måte. Vi kan ikke være begrenset av kommunegrensene når vi jobber for mer verdiskaping og flere arbeidsplasser, og må samarbeide mer med nabokommunene rundt oss om industriutvikling.

For å unngå hjerneflukt og oppkjøp av bedrifter på Vestlandet må Bergen kommune drive aktivt arbeid for å påvirke regjeringen og stortinget til å satse på næringsutvikling i vest, med hovedfokus på Bergen.

Venstre vil:

- Legge til rette for gründerskapsutvikling
- Gi havnæringene gode vekstvilkår
- Jobbe for en næringsutvikling som går på tvers av kommunegrensene
- Bedre lokale bedrifters tilgang til kapital i vekstfasen

5.1 Avfall og sirkulærøkonomi

Bergen bør i størst mulig grad legge til rette for reparasjon, gjenbruk, resirkulering og gjenvinning. I dette arbeidet er det viktig med godt samspill med næringslivet. BIR spiller en svært viktig rolle for kommunikasjon om bærekraftig avfallsvaner så vel som innsamling, sortering og behandling av avfall i kommunen. Det ligger store muligheter i foredling av råstoff, særlig innenfor bionæringene. Venstre vil bidra til at industriområder rundt Bergen tilrettelegges for gjenvinningsvirksomheter.

Venstre vil:

- Etablere et ressursregnskap for Bergen som synliggjør sirkularitet og råstoffstrømmene i kommunen
- Utnytte eierskapet i BIR til å satse på gjenvinning og utvikling av sirkulære verdikjeder
- Utvikle en strategi for at Bergen skal bli en foregangsby på sirkulærøkonomi
- Bruke kommunen og fylkeskommunens innkjøpsmakt til å stille krav om bærekraft i anbudsrunder og i markedet.
- Bruke kravspesifikasjon til å få inn sirkulærøkonomi i offentlige anbud
- Styrke et virkemiddelapparat som stimulerer til og bygger opp under grønn og sirkulær innovasjon
- Sikre en ombrukssentral for byggevarer hvor næringslivet kan omsette brukte byggevarer
- Tilrettelegge for at kjøpesentrene tilbyr renseri- og reparasjonstjenester på tvers av butikkene
- At kommunen skal ha ambisiøse mål for sirkularitet i egen drift gjennom reparasjon, leieavtaler på materiell så vel som avtaler om oppsirkulering av eget avfall

- Jobbe for CO2-fangst ved BIRs forbrenningsanlegg, i Rådalen i samarbeid med statlige myndigheter
- Tilrettelegge for karbonfjerning gjennom lokal biokullproduksjon basert på trevirke og kommunalt bioavfall

5.2 Tilgang på kompetanse

En av de største utfordringene for næringslivet er mangel på nok kompetanse og arbeidskraft. Vi må jobbe hardere for å få studenter, fagarbeidere og andre til å bli værende på Vestlandet. Vi må også tiltrekke oss flere flinke folk utenfra. Fri flyt av arbeidskraft i Europa er viktig for bedriftene. Venstre vil at Bergen skal bli flinkere til å utnytte alle de mulighetene som finnes i EU-samarbeid som Norge er med i, især de som kan bidra til at flere flytter til Bergen, samt være tydelige på at vi ønsker mer integrasjon med EU.

Venstre vil:

- At Bergen skal samarbeide mer med EU
- Jobbe for at flere studenter og fagarbeidere blir værende på Vestlandet
- Styrke lærlingordningen

5.3 Flere bærekraftige bedrifter

Bergen har gode forutsetninger for å være best i verden på bærekraftig næringsliv. Det gjelder særlig de viktige havnæringene, så vel som energiproduksjon, bioøkonomi og reiseliv. Krav om landstrøm og andre miljøkrav vil bidra til en bærekraftig, maritim næring. Venstre vil også stille krav til cruisenæringen som gir oss mindre, mer miljøvennlige skip og letter turisttrykket på sentrum, uten at vi taper i konkurransen med andre, mindre, miljøvennlige cruisehavner. Derfor ønsker Venstre å innføre en egen cruiseskatt, som skal gjøre Bergen mer attraktiv for både tilreisende og fastboende.

Venstre vil:

- Innføre cruiseskatt
- Stille klima- og miljøkrav til alle næringer
- Etablere et grønt gründerstipend for avgangsstudenter som har bærekraftsideer og vil etablere start-up i kommunen

5.4 Næringslivet trenger bedre betingelser

Bergen trenger et tettere samarbeid med nabokommunene om arealkrevende industri. Vi må også gjøre det enklere for mindre bedrifter å finne egnede lokaler, for eksempel gjennom raskere og enklere omregulering fra bolig til næring. Det må også bli lettere å ta i bruk tomme lokaler og bygg.

Regionens næringsliv er avhengig av gode løsninger for godshåndtering. Venstre har en ambisjon om å få mer gods over fra vei til bane og sjø. Det krever en overordnet tilnærming, gode varestrømsanalyser, tilgjengelig areal, investering i infrastruktur og forutsigbarhet.

Utvikling av nye havneløsninger bør gjøres på en klimavennlig måte, innenfor økonomisk ansvarlige rammer og i dialog med næringslivet.

Venstre vil:

- Samarbeide mer med nabokommunene om utvikling av arealkrevende industri
- Gjøre det enklere å ta i bruk tomme lokaler

Kapittel 6: Mobilitet

Venstre ønsker en by som tilrettelegger mer for gange, sykkel og kollektiv i hverdagen..

6.1 Sykkel og gange

Det er bra for klimaet og folkehelsen at byens innbyggere går eller sykler når de skal forflytte seg. Venstre ønsker å sikre raskere utbygging av gang- og sykkelveier i kommunen, spesielt i sentrumsnære strøk.

Venstre er fornøyd med å ha sikret en permanent bysykkelordning i Bergen sentrum, som vi vil utvide til bydelene. Kommunen bør også tilrettelegge for trygg sykkelparkering, for eksempel ved kollektivknutepunkt, og gjennom krav i reguleringsplaner.

Venstre vil:

- At syklister konsekvent prioriteres foran biltrafikken i trafikkplanleggingen
- Sikre flere tørre og tyverisikre sykkelparkeringer
- Ha bedre skilting av gang- og sykkelveier
- Utvide bysykkeltilbudet til flere bydeler og sikre flere bysykler der det allerede er etablert

6.2 Bybanen

Bybanene skal være ryggraden i kollektivsystemet og Venstre er garantisten for Bybanen til alle bydeler. Bybanen er et effektivt kollektivmiddel, og bidrar samtidig på en unik måte til bærekraftig fortetting rundt kollektivknutepunktene. Et av bybanens største suksesskriterier er at den transformerer et område med mer enn bare skinner.

Venstre vil sikre kontinuerlig utbygging av Bybanen og mener at Bybane i dagen er noe av det som bidrar til dens suksess. Venstre kommer ikke til å godta omkamper om vedtatt bybanetrase til Åsane.

Venstre ønsker å starte planleggingen av bybanen over Dokken til Laksevåg og Loddefjord som linjen etter Åsane. Deretter ønsker vi en trase fra Loddefjord til Fyllingsdalen med holdeplass på Spelhaugen.

Venstre vil:

- Sikre utbygging av bybanen til Åsane i vedtatt trasé
- Utvikle en egen busstrategi med fokus på god reisedekning for Bergen nord i påvente av bybanen
- Åpne for å bruke lokale finansieringsmidler for å bygge Bybanen, i tillegg til bompenger og statlige midler
- Bedre kapasiteten til bybanene i rushtiden, og vil jobbe for større vognkapasitet og hyppigere avganger for at enda flere kan bruke linje 1 og 2.

6.3 Billigere og bedre kollektivtransport

Vi vil gjøre det billigere å velge kollektivtransport. Det klimavennlige alternativet skal alltid være det beste, enkleste, raskeste og rimeligste. For barn, unge og studenter er

kollektivtransport viktig for frihet i egen hverdag. Vi ønsker også gode familierabatter på buss og tog, slik at flere familier kan velge vekk bilen.

Kollektivtilbudet må integreres i byutviklingspolitikken for å lykkes med å se transportbehov og foretting i en sammenheng. Derfor er det en hemsko at fylkeskommunen har ansvaret for kollektivtrafikk mens kommunen har ansvaret for den øvrige byutviklingen. Venstre vil at Bergen skal søke staten om å overta kollektivansvaret i samarbeid med omegnskommunene og opprette et kollektivselskap for bergensregionen.

Venstre vil:

- At Bergen overtar kollektivansvar fra fylket gjennom å etablere et kollektivselskap for bergensregionen.
- Opprettes flere direkteruter i bo og arbeidsmarkedet i bergensregionen
- Ha god korrespondanse mellom buss, bybane, båt og tog for sømløse reiser
- Senke prisen for voksne på 30-dagers periodebillett til 499 kr
- At barn og ungdom under 18 år skal få reise gratis med kollektivtransport
- Utrede alternative, miljøvennlige, kollektivløsninger for bo- og arbeidsregionen Bergen, slik som nullutslippspassasjerbåter
- Teste ut buss på bestilling i de områdene hvor det bor mange med redusert mobilitet

6.4 Samferdsel

Tiden for de store motorveiprojektene er forbi. Motorveiutbygging og bilbasert regionutvikling fører til en byspredning som ikke er forenlig med den kompakte og klimavennlige byutviklingen Venstre ønsker. Gjennom nullvekstmålet er de nasjonale ambisjonene for byområdene at klimagassutslipp, kø, luftforurensning og støy skal reduseres gjennom effektiv arealbruk og at veksten i persontransporten tas med kollektivtransport, sykkel og gange.

Det er planlagt nye innfartsårer inn til Bergen fra nabokommunene og vi er bekymret for hvordan dette skal gå opp med nullvekstmålet. Venstre er opptatt av at bussen skal være et godt alternativ til personbil når man skal til og Bergen. Vi ønsker derfor kollektivfelt på alle innfartsårene, slik at bussene får bedre fremkommelighet og slipper kø. Venstre vil også arbeide for å innføre én eller flere nullutslippssoner i Bergen sentrum. Nullutslippssoner for tunge kjøretøy og varebiler bør prioriteres. Om statlige myndigheter ikke gir byene hjemmel til å innføre nullutslippssoner, vil vi arbeide for lavutslippssoner.

Når Bergen skal gi innspill om samferdselspolitikk til nasjonale myndigheter vil Venstre jobbe for at prosjekter som gir stor reduksjon i klimagassutslipp prioriteres. Prosjekter som fører til økte klimagassutslipp og store naturødeleggelser bør droppes. I tillegg vil Venstre prioritere prosjekter som bidrar til at Bergen når nullvekstmålet og nedprioritere prosjekter som fører til økt biltrafikk i Bergen.

Venstre vil:

- Tilrettelegge for bildeleringer, slik at ikke alle trenger eie sin egen bil.
- Ha flere ladepunkter for elbiler, også i sentrum
- Sikre at nullutslippsbiler har fordeler fremfor fossilbiler i bomringen
- Redusere den samlede biltrafikken i kommunen

- At nullvekstmålet legges til grunn når nye veier planlegges
- Arbeide for at reisetiden med tog til Oslo skal være under 5 timer
- Stanse mororveiprojektet «Hordfast»
- Tilrettelegge for etablering av flere lade- og fyllestasjoner for varebiler og tunge kjøretøy.

Kapittel 7: Utdanning

Utdanning legger grunnlag for gode liv og gode samfunn. Vårt mål er at unge voksne skal gå ut i arbeidslivet med gode kunnskaper og ferdigheter, men også med nysgjerrighet og kreativitet som kan bidra til nyskaping. Kunnskap er viktig for å utjevne sosiale forskjeller, slik at alle får likere muligheter.

Venstre tror på gode barnehager og skoler der fagfolkene og foreldre har større frihet til å tilrettelegge og forme undervisningen rundt behovene til det enkelte barn og lokalmiljø. Vi vil styrke Bergen som universitetsby og legge til rette for at flere studenter søker seg til, og blir i, Bergen.

7.1 En god oppvekst i et godt nærområde

Barn skal ha frihet til å leke, lære og utvikle seg. Deres fremtid skal ikke defineres av foreldrenes bakgrunn, men av egen vilje og kunnskap. Vi skal gi byens barn en god oppvekst med gode barnehager og skoler, gode nærmiljøer og ordninger som gir alle mulighet til å delta i kultur, idretts- og aktivitetstilbud. Barn har behov for trygge omgivelser både når det gjelder trafikk, lekeplasser og sosiale vilkår.

Venstre vil:

- Etablere flere lekeplasser for barn
- Arbeide for trygge skoleveier, blant annet gjennom flere overgangsfelt og redusert fartsgrense der mange barn ferdes
- Lage gode uteområder ved skole, barnehager og andre offentlig arealer slik at barn vil bruke disse også etter ordinær åpningstid
- Bevare naturområdet som ligger nær skoler og barnehager
- Fortsette arbeid med å sikre at alle skoler og barnehager vedlikeholdes
- Ha et godt og variert tilbud til byens barn i sommerferien
- Beholde og videreutvikle fritidsklubber for ungdom

7.2 Et variert barnehagetilbud

Barnehagen skal gi barna våre en god start på livet. Venstre vil ha et større mangfold av barnehager for å skape en god oppvekst for flere.

Venstre vil:

- Ha et stort mangfold av barnehager, for å skape en god oppvekst for flere
- At alle skal ha et tilbud om barnehageplass i nærheten av der de bor
- Innføre brukervennlige og løpende barnehageopptak slik at alle får rett på barnehageplass i sin bydel når barnet fyller 1 år
- Ha en tilskuddsordning som gir barnehagene økonomiske insentiver for kontinuerlig opptak
- Åpne for kvelds- og nattåpne barnehager, kombinert med makstid per døgn og uke
- Styrke tilbudet med åpne barnehager

7.3 En skole som fremmer lek, læring og trivsel

Venstre vil ha en god skole tilpasset den enkelte elev. Barn og unge skal ha en trygg og god skolehverdag som gir anledning til å utnytte sitt potensial. Bergensskolen skal fremme lek, læring og trivsel, og Venstre ønsker at lærere og skoleledere skal få bruke sin kompetanse og sitt engasjement for å oppnå dette. Det må samtidig bli enklere å drive skoler med alternativ pedagogikk slik at vi sikrer et mangfoldig tilbud.

Venstre vil:

- Skape en god skole tilpasset den enkelte elev
- At kartleggingsprøver først og fremst skal benyttes som pedagogiske verktøy
- Prioritere tidlig innsats i grunnleggende ferdigheter som lesing, skriving og regning
- At også elever med høyt læringspotensial skal få utfordringer som er tilpasset sitt eget nivå

7.4 Aktiv språkpolitikk

Språk er grunnlaget for all læring. Derfor er språkstimulering gjennom lesing viktig allerede i barnehagen.

Bergen Venstre ønsker en aktiv språkpolitikk. For oss betyr dette rett til opplæring i valgte hovedmål, tidligere opplæring i sidemål, digitale hjelpemidler på begge målformer, at barn eksponeres for både hovedmål og sidemål i de fleste fagene samt å gi barn mulighet til å prøve seg med et andre fremmedspråk fra 5. klasse.

Elever som bruker tegnspråk skal få møte språket i sin hverdag. Det skal derfor være lettere for flere å lære tegnspråk og det skal være et organisert tilbud om tegnspråk som fag i grunnskolen.

Venstre vil:

- At alle skoleelever skal ha kunnskap om og kompetanse i bokmål og nynorsk
- At digitale læremidler, læringsressurser, kontorstøtteprogrammer og annen digital programvare skal finnes på både bokmål og nynorsk
- At Bergen skal ha et fast tilbud om en egen nynorskklasse
- Styrke tegnspråkopplæringen

7.5 En aktiv skolefritidsordning

Venstre vil at SFO-dagen skal være tuftet på lek og vennskap. Spesielt viktig er det å øke deltakelse i SFO blant de elevene som trenger med oppfølging og trening i ferdigheter.

Venstre vil:

- Innføre en ordning med aktivitetsskole (AKS), etter modell fra Oslo
- At SFO/AKS samarbeider med frivillige organisasjoner, aktører innen kulturlivet og idrettslag for å gi barn en variert hverdag
- Samarbeide med kulturskolen om å integrere musikkundervisning i SFO-tiden
- Samarbeide med idrettslag om å tilby trening/idrettsaktiviteter som en integrert del av SFO
- Gi søskenmoderasjon til familier som har barn både i barnehage og SFO

7.6 Skolebibliotek

Skolebibliotekene er viktige for å stimulere leseglede og leselyst, og det må sikres gode bibliotek i byens skoler.

Venstre vil:

- Sikre at skolene prioriterer ressurser til skolebibliotek
- Lage en plan for utvikling av skolebibliotekene i Bergensskolen
- At Bergen kommune skal søke på nasjonale prosjektmidler for utvikling av skolebibliotek
- Stimulere til samarbeid mellom skolebibliotek og Bergen Offentlige Bibliotek

7.7 En by det er godt å være student i

Venstre ønsker å legge til rette for at flere velger Bergen som et sted å studere og at flere velger å bosette seg her etter studiene. Studentene er innbyggere som bruker byens kollektivsystem, kulturtilbud, idrettsbaner og uteliv på lik linje med øvrige bergensere. Derfor er det viktig å tenke på studentene når vi utvikler kommunens tilbud.

I dag er det kun studentbolig til en femtedel av studentene i Bergen. Sammen med studentsamskipnaden og staten skal vi tilrettelegge for flere og miljøsmarte studentboliger. Venstres mål er en dekningsgrad for studentboliger på 30 prosent innen 2030. Det vil kreve å ta i bruk større arealer i sentrum. Vi må også ta i bruk nye arealer langs kollektivaksene og på Dokken.

Stadig flere studenter melder om at de er ensomme og sliter psykisk. Venstre vil at studentene våre skal trives i hverdagen både på og utenfor studiestedet. Dette krever satsning både på helsetilbud og på tiltak som fremmer generell trivsel.

Venstre vil:

- Satse både på helsetilbud og på tiltak som fremmer trivsel
- Bidra til gode vilkår for studentkultur og -frivillighet
- Gi tilskudd til samskipnaden for å styrke studentenes psykiske helsetilbud
- Tilby flere studierelevante praksisplasser i kommunen og masterstipend for bergensrelaterte oppgaver
- Legge til rette for at flere kan skrive masteroppgave i samarbeid med kommunen
- At studentbilletten på kollektivtransport til enhver tid skal være minst like god som honnørbillett

Kapittel 8: Helse- og sosialtjenester

Bergen skal være en by med frihet og muligheter for alle, uavhengig av helsesituasjon, funksjonsevne og bakgrunn. Alle innbyggere møter helse- og omsorgstjenestene en eller flere ganger i løpet av livet. Venstre vil at disse møtene skal være preget av trygghet, respekt og verdighet. For Venstre er kvalitet i tjenestene og ansvarlig styring viktigere enn om eierskapet er offentlig, ideelt eller kommersielt. Innbyggerne er forskjellige, og et variert og mangfoldig tilbud er derfor et gode i seg selv.

8.1 Forebygging og velferdsteknologi

I årene fremover vil byen få stadig flere innbyggere som er eldre og pleietrengende. For å sikre god hjelp til dem som trenger det mest, og samtidig unngå at tjenestene og kommunebudsjettet blir overbelastet, vil Venstre satse helhetlig på forebygging og velferdsteknologi. Venstre vil legge til rette for at flest mulig innbyggere kan ta ansvar for sin egen helse.

Venstre vil:

- Satse videre på gå- og sykkelbyen Bergen
- Legge til rette for fysisk aktivitet i skolen
- Sikre gode lavterskeltilbud for barn og unge gjennom skolehelsetjeneste og helsestasjoner
- Utvikle satsingen på rask psykisk helsehjelp
- Utvikle og utvide ordningen med frivillige forebyggende hjemmebesøk
- Involvere frivillig sektor, relevante forskningsmiljøer og byens befolkning i arbeidet med ny folkehelseplan

Venstre vil at Bergen skal være ledende i Norge på å utvikle og ta i bruk nye og innovative løsninger som sikrer kvalitet, verdighet og effektiv ressursutnyttelse i helse- og omsorgstjenestene.

Venstre vil:

- Utvikle satsingen på Smart omsorg og samarbeidet i Alrek helseklynge
- Utarbeide en kommunal strategi for velferdsteknologi og e-helse
- Utlyse masterstipend for helse- og velferdsteknologi med bergensrelevans i samarbeid med byens studiesteder
- Etablere mer fleksible turnusmodeller i helsesektoren med lengre arbeidsperioder etterfulgt av lange friperiode

8.2 Tiltak for å få flere fastleger

Fastlegeordningen er på mange måter en suksess men mange bergensere står uten fastlege. For å sikre fastlegeordningen er det avgjørende at kommunen bedrer rekrutteringen av nye fastlegespesialister. Da må kommunen ta noe av oppstartrisikoen for fastlegene og legge til rette for at pasientlistene blir kortere, slik at fastleger kan følge pasientene tettere og samtidig ha en akseptabel arbeidshverdag.

Venstre vil:

- Øke grunnfinansieringen som fastlegene får per pasient på sin liste.
- Redusere gjennomsnittlig listestørrelse slik at fastlegene får bedre mulighet til å følge pasientene tett og samtidig ha en overkommelig arbeidshverdag.
- Åpne opp for flere fastlegehjemler der legen er ansatt av kommunen

8.3 Lokal rusreform

Det har de siste årene vært en historisk satsing på rusomsorg i Bergen, men vi er ikke i mål med å sikre at alle rusavhengige får den hjelpen som er best tilpasset deres behov. For Venstre er det ingen motsetning mellom å satse på skadereduserende tiltak og å hjelpe mennesker ut av rusen

Det bør ikke være straffbart å bruke rusmidler til eget forbruk. Venstre mener tiden er overmoden for en rusreform som fjerner stigmatiseringen av rusavhengige. I påvente av en nasjonal reform vil Venstre utforske alle muligheter for en lokal rusreform som når dette målet.

En av de største utfordringene i rusomsorgen i Bergen er mangelen på gode og tilpassede botilbud. Det er avgjørende at det blir fremskaffet flere boliger til mennesker som sliter med rus og psykiske lidelser. Boligprogrammet for denne gruppen må derfor fullføres

Regjeringens krig mot private aktører og fritt behandlingsvalg, i kombinasjon med nedbygging av offentlige helsetilbud, har svekket behandlingstilbudet for rusavhengige. Venstre vil kjempe for at staten sikrer fritt behandlingsvalg gjennom økt kapasiteten i spesialisthelsetjenesten så vel som private behandlingstilbud. Bergen kommune og Helse Bergen må jobbe tett sammen for å bedre dagens uakseptable situasjon.

Venstre vil:

- Gjennomføre en lokal rusreform
- Åpne for offentlige utvalg av cannabis i Bergen
- Prioritere flere tilrettelagte boliger for rusavhengige
- Opprette et eget sykehjem og omsorgstilbud for mennesker i aktiv rus
- Sikre krisesentertilbud for rusavhengige
- Jobbe for heroinassistert behandling som et permanent tilbud
- Kjempe for fritt behandlingsvalg til både offentlige og private behandlingstilbud
- Styrke støtten til gratis rettshjelp i kommunen, slik som Gatejuristen, Ung rettshjelp og Jussformidlingen

8.4 Eldreomsorg

Venstre vil møte alle eldre med en moderne eldreomsorg som gir valgfrihet og tar i bruk teknologi, slik at alle får muligheten til å leve frie, selvstendige og innholdsrike liv. Retten til å bestemme i egen hverdag gjelder uavhengig av alder. Eldre som ønsker og kan bo hjemme med noen tilpasninger i bolig skal ha muligheten til det.

Venstre vil:

- Legge til rette for at friske eldre kan bidra med frivillig og sosialt arbeid for andre eldre

- Styrke kommunens kompetanse på bruk av teknologi for å forenkle livet og forlenge tiden eldre kan bo hjemme
- Utvikle gode kommunale botilbud som gir økt livskvalitet og selvstendighet for eldre med omsorgsbehov
- Bidra til etterutdanning og spesialisering for kommunalt ansatte i eldreomsorgen.
- Etablere en "eldrelos"-ordning etter modell fra pasientlos i helsevesenet som sikrer bedre veiledning i møte med helsevesen og hjelpemiddelsentral
- La eldre få velge mellom private og offentlige tilbud
- Arbeide for retten til at tegnspråklige seniorer skal kunne leve i et tegnspråklig omsorg- og botilbud

8.5 Tjenester for personer med utviklingshemming

Venstre ønsker at Bergen skal være en by for alle. Dette betyr at også personer med utviklingshemming skal få sine behov ivare tatt på en god måte, samtidig som en sikrer selvbestemmelse og medvirkning. Bolig, arbeid og fritid er viktige arenaer for livskvalitet. Retten til å leve et godt liv der en selv har mulighet til påvirke sin hverdag er avgjørende for Venstre. Derfor trenger vi gode tjenester for mennesker med psykisk eller fysisk funksjonshemninger. Brukerstyrt personlig assistanse må styrkes. Behovet for offentlig hjelp til personer med utviklingshemming har økt som følge av at flere får rett på hjelp og at flere lever lengre. Venstre vil jobbe for at staten øker sin finansiering til kommunene slik at vi er bedre stilt til å ivareta disse bergensernes rettigheter.

8.6 Bergensere som er bostedsløse, papirløse eller som må tigge

Bergen skal være en raus og inkluderende by. Alle mennesker skal ha rett på et forsvarlig bo- og helsetilbud uansett bakgrunn. Derfor vil Venstre jobbe for et permanent sanitær- og overnattingstilbud for de uten bosted og de som må tigge, i samarbeid med ideelle og frivilligere krefter. Venstre vil jobbe for at papirløse bergensere får tilgang til primær og spesialisthelsetjenesten. Kommunen skal fortsette å gi tilskudd til og også spille på lag med frivillige som sørger for at papirløse bergensere får nødvendig helsehjelp.

8.7 Barnevern

Alle barn har rett til en trygg oppvekst og god omsorg. Når dette ikke kan sikres av foreldrene og deres nettverk skal barnevernet være en trygg havn som beskytter og ivaretar barnas rettigheter og behov. Barnets beste, barnets deltakelse og barnets perspektiv skal være hovedfokus i alle barnevernssaker. Barnekonvensjonens forpliktelser skal ligge til grunn for alle planer som omhandler barn og unge i byen vår. Det er særlig viktig å sørge for dette perspektivet innenfor barnevernstjenesten. Venstre vil ha obligatorisk kursing av barnekonvensjonen til alle ansatte der dette er særlig relevant i deres arbeidshverdag.

Barnevernet i Bergen har sviktet flere barn de siste årene, og det er en stor jobb å gjenopprette tilliten til barnevernet i befolkningen. Vi må være trygg på at alle barns rettigheter ivaretas i byen vår. Venstre mener en viktig del av utfordringen innen barnevernet de siste årene har handlet om dårlig ledelse, mangelfulle rutiner og for lite samarbeid med barn, foreldre og andre tjenesteområder. Det handler også om at barnevernet skal være en attraktiv arbeidsplass, slik at vi sørger for god rekruttering og høy kompetanse. Venstre

støtter de organisatoriske grepene som har vært gjort nylig, men mener også disse tiltakene tidlig må evalueres for å se om noe bør gjøres annerledes.

Venstre vil:

- Sørge for obligatorisk kursing av barnekonvensjonen
- Jobbe for bedre rekruttering av ansatte til barnevernstjenesten
- Sikre at Bergen kommune innfrir krav om relevant masterutdanning for ansatte i barnevernet innen 2031.
Fremme et mer samarbeidsorientert barnevern overfor berørte barn , foreldre og andre velferdstjenester.

8.8 Bolig for alle

Alle Bergens innbyggere fortjener verdige boforhold. Noen vil ha behov for å leie en kommunal bolig, mens andre trenger bistand for å komme inn på boligmarkedet. For Venstre er det viktig å ha en bedre geografisk spredning på kommunale boliger over hele byen, og unngå konsentrasjon av mange kommunale boliger på avgrensede områder. Det er viktig for Venstre å legge til rette for andre veier inn på boligmarkedet for de som ikke klarer det på egenhånd.

Venstre vil:

- Øke antall kommunale boliger i tråd med behovet, og hjelpe eksisterende beboere over i ordinær bolig når det er mulig
- Benytte kommunenes forkjøpsrett i større boligutbygginger i områder med få kommunale boliger, med mål om å kjøpe 5 prosent av leilighetene for kommunale boliger
- Tilrettelegge for at flere kan eie egen bolig gjennom mulighet til å kjøpe seg opp gjennom "leie til eie" ordninger og vurdere nye måter å få flere inn i boligmarkedet.
- Sikre brukermedvirkning og barns beste i tildeling av kommunale boliger
- Fullføre boligprogrammet på 250 boliger for mennesker som sliter med rus og psykiske lidelser

8.9 LHBTIQ+ og seksuell helse

Bergen er en mangfoldig by og dette må gjenspeiles i politikken vi fører. Kampen for skeives rettigheter og levekår er også en frihetskamp – friheten til å være seg selv og å kunne leve gode, trygge liv. Venstre mener at det seksuelle helsetilbudet skal være tilgjengelig for flere. Seksuell helse handler i stor grad om kroppsglede og retten til å bestemme over egen kropp.

Venstre vil:

- styrke seksualundervisningen med vekt på kroppsglede, nytelse, samtykke og grenser, og skeivt samliv
- opprette en helsestasjon for kjønn og seksualitet
- påvirke statlige myndigheter for å få på plass et regionalt behandlingstilbud for ikke-binære og transpersoner i regionen
- vurdere økt bruk av selvtester for seksuelt overførbare sykdommer
- gi støtte til organisasjoner som jobber med kjønns- og seksualitetsmangfold

Kapittel 9: Kultur

9.1 Bergen: Europas kulturhovedstad

At Bergen var europeisk kulturhovedstad i 2000, bidro til å bygge den moderne kulturbyen Bergen. Venstre vil at Bergen skal søke status som kulturhovedstad igjen. Kunst og kultur skaper tusenvis av arbeidsplasser og gjør det attraktivt å bo og jobbe i Bergen.

Et nytt løft for kulturbyen må ta utgangspunkt i bredden i de profesjonelle kunst- og kulturaktørene, fra frilansere, festivaler og småbedrifter til nettverksorganisasjoner og de store institusjonene. Venstre vil jobbe for at kommunen, fylkeskommunen, staten og det private næringslivet bidrar til et vesentlig økonomisk løft for kunst og kultur frem mot en søknad om å bli europeisk kulturhovedstad.

Venstre vil:

- At Bergen skal søke om å bli europeisk kulturhovedstad igjen
- Ha et nytt løft for profesjonell kunst og kultur
- Flagge på Europadagen
- At Bergen, i samarbeid med de skeive organisasjonene, på nytt søker om å få holde EuroPride.
- Støtte lokale festivaler

9.2 Nye kulturarenaer

Kulturbyen må først og fremst bygges nedenfra. Nye kulturarenaer er likevel nødvendig. Venstre vil sikre at Sentralbadet scenekunsthuss blir bygget som planlagt. Utvidelse av USF Verftet til å ha kulturaktivitet i verftshallen på Kjødetomten er også viktig for byen og bør prioriteres. Venstre vil jobbe sammen med Grieghallen og Kode om å sikre statlig finansiering av Griegkvartalet og oppgradering av Lysverket. Venstre er positive til at private aktører bygger en ny byarena.

Venstre ønsker å legge til rette for kulturaktivitet flere steder i byen vår, både spontane og mer permanente aktiviteter. Vi har mange byrom og parker der det kan skapes aktivitet og vi har god erfaring med teater på Fløyen. Dette ønsker vi å jobbe videre med, og se på muligheten for å utvikle bedre fasiliteter på Fløyen, som både ivaretar natur og friluft samtidig som grunnlaget legges for flere, gode kulturaktiviteter.

Venstre vil:

- Sikre bygging av Sentralbadet scenekunsthuss, kulturkvartalet på Verftet, Griegkvartalet og opprustet bygg for Kode på Lysverket

9.3 En levende amatørkultur for voksne og barn

Den profesjonelle kulturen er avhengig av et levende amatørkulturliv. Vi vil ha et mangfold av kulturtilbud til barn og unge, både der unge er publikum og der de selv driver med kunst og kultur. Venstre vil derfor sikre gode vilkår for både den offentlige Kulturskolen og private aktører, samt gode forutsetninger for institusjoner som Cornerteateret, Fyllingsdalen teater, Spillhuset i Bergen og ungdomshus og - klubber i byen.

Venstre vil:

- Bygge kulturhus i Fyllingsdalen
- Sikre gode vilkår både for offentlige og private kulturskoler
- At institusjoner som Cornerteateret, Fyllingsdalen teater og Spillhuset i Bergen skal ha gode forutsetninger for drift
- Bidra til å gjenreise Ekserserhuset, forutsatt privat finansiering
- Se på mulighetene for å etablere et spillhus for barn og unge i Fana

9.4 Film og TV

Bergen har fått et større mangfold av kinoer. Det er uryddig at kommunen både skal regulere kinomarkedet og selv være en kommersiell aktør på markedet. Venstre vil derfor selge kommunen ut av Bergen Kino AS og bruke deler av pengene på å bidra til å etablere et Filmens hus i Bergen. TV-produksjon er et lovende vekstområde for Bergen og bør inkluderes i en slik satsing.

Venstre vil:

- Venstre vil selge kommunen ut av Bergen Kino AS og bruke deler av pengene på å bygge opp BIFF som en selvstendig filmfestival, samt etablere filmens hus.
- Sørge for at BIFF har gode vilkår til videreutvikling
- Bidra til å etablere et Filmens hus i Bergen

9.5 Et bedre bibliotektilbud

Bibliotekene er uvurderlige arenaer for kultur, integrering og deltakelse fra alle deler av byen, og bibliotektilbudet må styrkes med lengre åpningstider og mer aktivitet.

Venstre vil:

- Utvide åpningstidene på bibliotekene
- Innføre selvbetjente døgntilbud på biblioteker i alle bydeler
- Sikre tilleggsareal til hovedbiblioteket i sentrum
- Etablere bydelsbibliotek i Ytrebygda
- Sørge for en skolebiblioteksplan for bedre skolebibliotek
- Starte planleggingen av et nytt hovedbibliotek i sentrum

9.6 Museer og verneverdige bygg

Museene i Bergen er viktige kulturbærere og kompetanseinstitusjoner. Mange har også ansvaret for gamle, verdifulle bygg som blir stadig dyrere å vedlikeholde, blant annet på grunn av klimaendringer og mer regn. Venstre vil jobbe for at staten tar et større ansvar for verneverdige bygninger.

Venstre vil:

- Kreve at staten tar mer ansvar for viktige, verneverdige bygg
- Støtte Bymuseets planer om å etablere et regionalt senter for bygningsvern
- Kreve at staten tar mer ansvar for viktige, verneverdige bygg og særlig våre gamle middelalderkirker

- Jobbe for et verdensarvsenter på Bryggen

Kapittel 10: En veldrevet kommune

10.1 Styringsform

Alle demokratiske styringsformer har sine styrker, svakheter og forbedringspunkter. Venstre mener parlamentarismen alt i alt har tjent Bergen godt siden den ble innført i år 2000 og parlamentarismen som styreform i Bergen bør derfor videreføres. Parlamentarismen og to-nivå-modellen har sammen ansvarliggjort politikerne, ryddet opp i kommunens økonomi og ført til en langt mer transparent og bedre styrt kommune.

Venstre mener at det er et demokratisk grunnprinsipp at borgerne, uavhengig av hvor i Bergen de bor, føler at det er kort vei til beslutningstakere og politiske prosesser. Borgerne kan selvsagt ikke forvente å få viljen sin i alle politiske beslutninger, men de skal bli hørt. Det er mange måter få inkludert og engasjert borgerne i politiske saker. Venstre mener at det må tenkes nytt på dette området og tas i bruk nye virkemidler for å sikre innbyggerne nærhet til politiske beslutninger.

Venstre vil innføre digitalt borgerpanel i alle nærmiljø i Bergen og gi borgerne mulighet til påvirkning i politiske saker. Innbyggerundersøkelser bør også tas mer i bruk.

10.2 Borgerinvolvering

Det er mange måter for å inkludere og engasjere borgerne i politiske saker. Venstre mener vi må tenke nytt om involvering av nærmiljøet i viktige saker. Vi vil styrke kulturen for medvirkning – gjennom økt bruk av digitale verktøy, flere dialogmøter og kortere linjer mellom velgerne og representanter.

Venstre vil:

- Utvikle en permanent ordning med digitale borgerpanel i alle valgkretser
- Hyppigere bruk av innbyggerundersøkelser
- Gjennomføre prøveprosjekter med deltakende budsjettering
- Flere lokale dialogmøter i forkant av viktige beslutninger

10.3 Trygg økonomistyring

En trygg og ansvarlig økonomistyring er grunnlaget for at kommunen kan tilby tjenester av høy kvalitet til innbyggerne. Derfor vil vi legge til grunn handlingsregler for kommuneøkonomien knyttet til bærekraftig gjeldsgrad, driftsresultat og vedlikehold. Demografiske trender viser at det vil bli trangere kår for økonomien i årene fremover, og dette vil kreve at byens politikere gjør vanskelige valg. Venstre vil alltid prioritere dem som trenger kommunen aller mest i møte med disse utfordringene.

Alle gode intensjoner kan ikke møtes med et nytt bygg eller oppkjøp fra kommunen. Venstre vil i årene fremover være å sikre at barn og unge har gode barnehager og skoler til lek og læring. Derfor vil vi, som hovedregel, prioritere rehabilitering fremfor nye bygg.

Venstre vil:

- Være pådriver for å holde kommunens gjeldsgrad nede og opprettholde det økonomiske handlingsrommet

- Holde et forsvarlig investeringsnivå, i takt med prisvekst i landet for øvrig

10.4 Brukerorientering

Bergen skal være en by som tar innbyggerne på alvor og som sikrer at brukerne av kommunale tjenester får medvirke og blir lyttet til. Vi vil jobbe for involverende og deltagende prosesser i utviklingen av områdeplaner, der vi tar nærmiljøets perspektiver og visjoner på alvor. Da svært mange kommunale tjenester blir tilgjengelig digitalt, vil vi innføre brukertesting og gjennomføre brukerundersøkelser for å sikre at tjenestene er enkle å bruke og tilrettelagt for relevante brukergrupper.

Venstre vil:

- Legge opp til involverende prosesser i forbindelse med områdeutvikling
- Forenkle mulighetene for barn og eldre til å fremme sine perspektiver

10.5 Mangfold i kommunen

Mangfoldet er en styrke for byen og i Bergen skal alle være frie, trygge, og føle seg velkommen. Vil legge til rette for flere krysskulturelle arbeidstakere både i offentlig og privat sektor, jobbe for et inkluderende arbeidsliv og utvikle en inkluderingspolitikk som tar utgangspunkt i talenter, drømmer og muligheter.

Venstre vil:

- Utvikle en Bergensmodell for inkludering, der kommunen samarbeidet tett med brukerdrevne organisasjoner
- I større grad anerkjenne erfaringskompetanse, og aktivt bruke dette som kvalifikasjon ved utlysningen til kommunale stillinger
- Utvikling av talentutviklingsprogrammet for mennesker med unike erfaringer knyttet til krysskultur og utenforskap
- Forsterke trainee-ordninger som fremmer mangfold i samarbeid med næringslivet
- Styrke kommunens flerspråklige kommunikasjon

10.6 Samarbeid med frivilligheten

Venstre tror på et dynamisk samspill mellom kommunale tjenester og frivillige organisasjoner, enten det gjelder rusomsorg, integrering, aktiviteter for eldre eller ungdomsaktiviteter. Dette skaper større mangfold av tilbud og sikrer tilbud som er tett på brukerne. Det gjør også at vi når ut til flere, og at vi bedre når ut til samfunnsgrupper som faller utenfor. Målet til Venstre er å utvikle en modell som gjør at deler av frivilligheten kan styrkes og profesjonaliseres, samtidig som blir flinkere til å koordinere innsatsen, både frivillige organisasjoner imellom og i spillet mellom kommunens egne tjenester og tilbud i frivillig regi.

Venstre vil:

- Styrke driftstilskuddet til enkelte organisasjoner, basert på en samarbeidsavtale med kommunen

- Bidra til bedre samspill mellom frivillige organisasjoner og legge til rette for samlokalisering der dette er hensiktsmessig
- Spille på lag med frivilligheten og unngå at kommunen lanserer egne tilbud som konkurrerer med tilbud i frivillig sektor.
- Jobbe for å sikre finansiering av utvidelse og modernisering av Raftohuset

10.7 Effektivisering og digitalisering

Bergen skal være en effektiv og moderne kommune der innbyggerne blir møtt med god veiledning. De siste årene har Bergen tatt store steg mot å bli en mer digital og handlekraftig kommune. Det gjenstår likevel mye arbeid for å kunne ta ut alle gevinstene av ny teknologi og nye arbeidsmåter.

Venstre vil fortsette å effektivisere og forenkle kommunale prosesser og redusere det enorme antallet planer og styrende dokumenter for kommunen. Færre og mer overordnede planer og strategier vil gi bedre politisk styring og en mer effektiv kommune. Venstre ønsker også å redusere behandlingstiden der dette er mulig uten å gå på bekostning av kvalitet og lovverk. Digitalisering skal alltid foregå innenfor rammene av datasikkerhet og personvernet til innbyggerne, og alle digitaliseringsprosesser skal alltid ha risikoanalyser knyttet til dette.

Venstre vil:

- Innføre digital byggesaksbehandling med automatisk nabovarsling
- Gjennomføre jevnlig brukerundersøkelser og måle tilfredshet med digitale tjenester
- Sikre smidige prosesser ved utvikling og innføring av nye tjenester
- Identifisere tungroddede prosesser og måle kommunen på saksbehandlingstid og kvalitet
- Sikre at digitale tjenester er universelt tilgjengelige og ivaretar personvern

10.8 Eierskap

Kommunalt eierskap i konkurranseutsatte næringer kan skape konflikter mellom politikernes rolle som eiere og folkevalgte. Det kan lett oppstå tvil om det er avkastning eller velferd som er målet. Venstre vil derfor at kommunens eierskap i konkurranseutsatte bedrifter skal begrense seg til de tilfellene hvor eierskapet er avgjørende for å sikre viktige, offentlige funksjoner som ikke kan sikres gjennom andre eierskapsformer.

Der kommunen i dag har eierskap er det viktig at kommunen opptrer som en profesjonell og forutsigbar eier. Venstre mener kommunen må styre gjennom overordnede strategier og utnevne dyktige folk med relevant bakgrunn og kompetanse i styrene. Kommunens eierskap skal utøves i tråd med kommunens klimamål.

Venstre vil:

- Begrense kommunens eierskap i konkurranseutsatte bedrifter
- Selge kommunen ut av Bergen Kino AS
- Gjennomgå BIRs portefølje for å vurdere hvilke funksjoner som er egnet for privatisering

10.9 Anskaffelser

Bergen kommune kjøper årlig inn varer og tjenester for over 6 milliarder kroner, og har på denne måten en betydelig markedsrett som Venstre mener skal brukes til å gjøre samfunnet bedre for klima, miljø, mennesker og dyr. Venstre mener kommunens innkjøp skal brukes til å påvirke markedet til å satse på klimavennlige og etiske løsninger. Eksempler på dette er å stille krav om at kommunens bygg- og anleggsprosjekter skal ha nullutslipp og kreve at levering av varer og tjenester til Bergen kommune skal skje med utslippsfrie kjøretøy.

Venstre vil:

- Bruke anskaffelser og innkjøp til å påvirke markedet i en klima-, miljø- og naturvennlig retning
- Bruke krav i anskaffelsesprosesser og innkjøp som et virkemiddel for å skape flere læreplasser

10.10 Eiendomsskatt

En moderat eiendomsskatt har vært viktig for at kommunen er i stand til å ta tak i det enorme skoleforfallet, og er viktig for å kunne finansiere dagens nivå på velferdstjenester. Eiendomsskatten bør være slik at den belønner miljøvennlige boliginvesteringer. Derfor mener Venstre at loven bør endres for å kunne ivareta dette.

Venstre vil:

- Beholde dagens nivå på eiendomsskatt og bunnfradraget
- Påvirke statlige myndigheter til å endre eiendomsskatteloven slik at man i større grad kan premiere miljøvennlige bygg